

היום נלמד בעזרת ה':

מגילה דף כב

(המשך מעמוד קודם)

פרשת ראש חודש כיצד קורין אותה: הקריאה של ראש חודש בתורה מחולקת לשלוש פרשיות:

פרשה ראשונה של שמונה פסוקים: 'וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: [ב] צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קִרְבְּנֵי לְחָמִי לְאִשֵּׁי רִיחַ נִיחָחֵי תִשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְמוֹעֵד: [ג] וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר אֲשַׁר תִּקְרְבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תְּמִיד: [ד] אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבֹקֶר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בַיּוֹם הָעֶרְבִים: [ה] וְעִשְׂיִרִית הָאֵיפָה סֹלֶת לַמִּנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כֶּתִיב רְבִיעִת הֵיחֵן: [ו] עֹלֹת תְּמִיד הַעֲשִׂינָה בְּהַר סִינִי לְרִיחַ נִיחָח אִשָּׁה לַיהוָה: [ז] וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הֵיחֵן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֹּף נִסְךְ שֶׁכָּר לַיהוָה: [ח] וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בַיּוֹם הָעֶרְבִים כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וְכִנְסָבוּ תַעֲשֶׂה אִשָּׁה רִיחַ נִיחָח לַיהוָה:

פרשה שניה של שני פסוקים: [ט] וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִת שְׁנֵי כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרִינִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ: [י] עֹלֹת שֶׁבֶת בְּשֶׁבֶתוֹ עַל עֹלֹת הַתְּמִיד וְנִסְכָּהּ:

ופרשה שלישית של חמישה פסוקים: [יא] וּבְרָאשֵׁי חֳדָשְׁכֶם תִּקְרְבוּ עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאִיל אֶחָד כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שְׁבַע תְּמִימִם: [יב] וְשִׁלְשָׁה עֶשְׂרִינִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לֶפָר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרִינִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְאֵיל הָאֶחָד: [יג] וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרוֹן סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְכֶבֶשׂ הָאֶחָד עֹלָה רִיחַ נִיחָח אִשָּׁה לַיהוָה: [יד] וְנִסְכָּיהֶם חֲצִי הֵיחֵן לֶפָר וְשִׁלִּישֵׁת הֵיחֵן לְאֵיל וְרְבִיעִת הֵיחֵן לְכֶבֶשׂ יוֹן זֹאת עֹלֹת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה: [טו] וּשְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחֹטְאֹת לַיהוָה עַל עֹלֹת הַתְּמִיד וְעֶשֶׂה וְנִסְכּוֹ:

בראש חודש עולים לתורה ארבעה קרואים. וכל אחד חייב לקרוא מינימום שלושה פסוקים. השאלה היא כיצד לחלק את הפסוקים ביניהם? הבעיה היא שאי אפשר לסיים פרשה פחות משלושה פסוקים מהסוף, ואי אפשר להתחיל פרשה פחות משלושה פסוקים מהתחלה.

(המשך בדף הבא ↓)

ולכן אי אפשר לחלק את הפרשה הראשונה לשתי עליות של שלוש פסוקים כל אחת - כי אז נישאר עם שני פסוקים לסוף הפרשה. ואי אפשר לחלק אותה לשתי עליות ארבעה כל אחת - כי נישאר עם פרשיה של 2 פסוקים ופרשיה של 5 פסוקים, ולא נוכל לקרוא את הפרשיה השניה ועוד פסוק אחד מהפרשה השלישית - כי צריך להתחיל בפרשה ב-3 פסוקים, ואם נקרא 3 מהפרשה השלישית - נישאר רק עם 2 פסוקים לעליה הרביעית?

דתן ביום הראשון: 'אנשי המעמד' שהיו מתכנסים להתפלל על הקרבנות היו קוראים בתורה. ביום ראשון היו קוראים את פרשת 'בראשית' ואת פרשת 'יהי רקיע'. את פרשת 'בראשית' היו קוראים שני עולים לתורה, ואילו את פרשת 'יהי רקיע' היה קורא עולה אחד. הבעיה היא שפרשת בראשית יש בה רק חמש פסוקים בלבד, והרי הקורא בתורה חייב לקרוא לפחות שלושה פסוקים?

ולכן לדעת רב העולה הראשון קורא ג' פסוקים, והשני קורא שוב את הפסוק האחרון שקרא הראשון ועוד שני פסוקים. ולדעת שמואל את הפסוק השלישי מחלקים לשני חצאים, והראשון והשני קוראים כל אחד חצי ממנו.

רבי חנינא קרא: רבי חנינא שהיה 'בעל מקרא' הבקיא בלימוד המקרא וטעמיו.

התם טעמא מאי - משום דלא אפשר: ולכן גם שמואל אמר 'פוסק' אפילו שהכלל הוא שאסור לפסוק פסוק לשניים, מכיון שבמקום שאי אפשר אחרת מותר.

גזירה משום הנכנסין: לדעת שמואל אין לדלג (כמו רב) - משום שאם השני ידלג ויתחיל מהפסוק השלישי, יחשבו הנכנסים אז לבית הכנסת שהראשון קרא רק ב' פסוקים. ואילו אם הראשון יקרא ג' פסוקים, יחשבו היוצאים אז מבית הכנסת שהשני שיבוא אחריו יקרא רק ב' פסוקים.

הגמרא מקשה על רב מבריייתא האומרת שבפרשה של חמישה פסוקים - אם קרא הראשון ג', השני קורא ב' מפרשה זו וא' מפרשה אחרת (ולדעת יש אומרים יקרא ג' מפרשה אחרת). ומדוע אינו מדלג את הפסוק האמצעי לשניים? [לא גורסים 'ולמ"ד פוסק נפסוק' עיין רש"י].

הגמרא מתרצת: שם מדובר בקריאה של אמצע השבוע, אבל בראש חודש אי אפשר לקרוא מפרשה אחרת שאינה מעניינה של יום.

(המשך בדף הבא ↓)

מהו דתימא נכנסין שכיחי: מצוי הדבר שאנשים מאחרים להיכנס, אך לא מצוי שיוצאים באמצע ומשאירים את הספר תורה. ואילו תנא קמא סובר שלגבי הנכנסים אין כל חשש, כי הנכנס כשיראה שמתחיל העולה השני לאחר שני פסוקים מתחילת הפרשה, ישאל את המתפללים מדוע הראשון קרא רק שני פסוקים? והם יענו לו שקרא גם מהפרשה הקודמת.

תענית ציבור בכמה: האם שלושה עולים לתורה או ארבעה? הצד לומר שיקראו ארבעה כי יש בו 'מוסף תפילה' דהיינו ברכה נוספת בתפילה - 'עננו'.

דרב איקלע לבבל: רק הגיע לבבל בתענית ציבור, הוא עלה לתורה פתח בברכה לפני הקריאה אך לא חתם בברכה לאחריה. (ובנוסף כשהציבור עשו נפילת אפיים רב לא נפל איתם). רב לא היה כהן או לוי ולכן הוא עלה בעליית ישראל, ואם כן מדוע הוא לא חתם בברכה לאחריה האי הוא היה אחרון העולים? אלא לכאורה מכיון שהיה עולה רביעי אחריו.

הגמרא דוחה: רב עלה ראשון מפני כבודו שהיה גדול הדור.

הגמרא מקשה שרק גדול הדור שכולם כפופים לו כדוגמת רב הונא עולה ראשון, ואילו שמואל היה גדול מרב? ומתרת ששמואל גם היה כפוף לרב, רק שרב נהג כבוד בשמואל ודוקא בפניו, וכאן עלה לתורה שלא בפני שמואל.

הגמרא מביאה ראיה לכך שרב עלה ראשון, כי אחרת מדוע הוא בירך לפני הקריאה? הגמרא דוחה שמדובר לאחר התקנה שמברכים בכל עליה לפניו ולאחריה, אלא שבמקומו של רב לא היו רגילים לצאת באמצע הקריאה ולכן לא היה חשש מפני היוצאים (שיחשבו שלא מברכים לאחריה), ולא היה צריך לברך לאחריה אלא רק בסוף כל העולים.

כגון ראשי חודשים: אין בהם ביטול מלאכה לנשים, וגם לאנשים כתבו הראשונים שהאנשים לא היו עושים מלאכה כבידה כגון חרישה, והיו רגילים לשמוח בו ולעשות סעודות וממעטים במלאכתם (-המרדכי, ופסקי הרי"ד).

לאתווי מאי: מה באה המשנה לרבות ב'זה הכלל' והרי כבר אמרה מקודם שבראשי חודשים וחול המועד קוראים ארבעה?

דתניא חל להיות: ט' באב. מברייתא זו רואים שבט' באב קוראים רק ג' ולא ארבעה? ולכן הגמרא מבארת ש'זה הכלל' אינו מרבה כלום אלא זהו רק סימן בעלמא שלפי תוספת קדושת הימים מתווספים העליות. [גורסים: 'ואלא קשיא זה הכלל – לאתויי ר"ח'].

גופא רב איקלע: הגמרא חוזרת למעשה של רב ומבררת מדוע הוא לא נפל על פניו?

אי הכי מאי איריא רב: מדוע רק רב לא נפל, והרי לכל המתפללים היה אסור ליפול? הגמרא מתרצת שרק לפני רב היתה רצפה של אבנים, אבל כל הציבור עמד על רצפה שאינה מאבנים. והסיבה שרב לא הלך למקום הציבור בכדי שלא להטריחם לעמוד מפניו.

פישוט ידיים ורגליים: רב היה נוהג ליפול על פניו בהשתטחות על הרצפה.

אדם חשוב שאני: לאדם חשוב אסור ליפול על פניו אלא אם כן הוא בטוח במעשיו שהוא יענה בתפילתו. דבר זה נלמד מיהושוע שנפל על פניו לאחר חטא עכן, אך הקב"ה אמר לו שיקום ולא יפול על פניו.

אחוי קידה: 'קידה' היא סוג של השתחויה; הגוף נשאר ישר ולא נוגע בארץ, מתכופפים ונשענים על שני האגודלים ונושקים את הרצפה. לוי עשה כן ונהיה צולע (בגלל המשקל של הגוף שנשען על המתננים כאשר הזדקק בחזרה מהקידה). דבר זה היה עונש בגלל שחטא בדיבור שאינו ראוי כלפי מעלה. ובשמיים ממתינים עד שיגיע זמן סכנה ואז פורעים את החוב.